

לעילוי נשמת
שלום בן משה

משניות של השבוע הבא

Next Week's Mishnayos

גליון
8

פאה פרק ו'

א ובית הלל אומרים שכחה - והא דתנן לקמן במתניתין: "העומר שהחזיק בו להוליכו לעיר ושכחו, מודים בית הלל לבית שמאי שאינו שכחה", זהו כשלא הניחו אצל הגפה או אצל הגדיש.

פירוש אחר:

בית שמאי אומרים אינו שכחה - אפילו בעומר שלא החזיק בו כלל לא הוי שכחה, והואיל והניחו אצל דבר המסויים, עתיד לזכרו.

ובית הלל אומרים שכחה - כל זמן שלא החזיק בו. ומודים בית הלל שאם החזיק בו ואחר כך שכחו, שאינו שכחה, כדאמרין בסמוך.

ב ראשי שורות - העומר שפנגדו מוכיח.

ראשי שורות העומר שפנגדו מוכיח - לקמן בסמוך מפרש לה.

העומר שהחזיק בו להוליכו אל העיר ושכחו, מודים שאינו שכחה.

ג ואלו הן ראשי שורות? שנים שהתחילו מאמצע השורה, זה פניו לצפון וזה פניו לדרום, ושכחו לפנייהם ולאחריהם - את שלפניהם שכחה, ואת שלאחריהם אינו שכחה.

שנים שהתחילו מאמצע שורה - של עמרים, זה הפך פניו לצפון, וזה הפך פניו לדרום.

ושכחו לפנייהם - לאחר שהתחילו לעמר, דלגו עומר ושכחוהו, הוי שכחה, דקרין ביה "לא תשוב לקחתו" (דברים כ"ד יט).

פאה פרק ו'

א בית שמאי אומרים: הבקר לעניים הבקר. בית שמאי אומרים הבקר לעניים הבקר - מי שהפקיר לעניים ולא לעשירים, דין הפקר יש לו ופטור מן המעשר.

דכתיב בלקט ופאה (ויקרא י"ט י) "לעני ולגר תעזוב אותם" - מה תלמוד לומר "תעזוב אותם"? לימד על עזיבה אחרת, דהיינו הפקר, שהיא כזו - מה זו לעניים ולא לעשירים, אף מה שנאמר במקום אחר לעניים ולא לעשירים.

ובית הלל אומרים: אינו הפקר עד שיופקר אף לעשירים כשמיטה.

אף לעשירים כשמיטה - דכתיב (שמות כ"ג יא) "והשביעת תשמטנה ונטשתה" - מה תלמוד לומר ונטשתה? לימד על נטישה אחרת, דהיינו הפקר, שהיא כשביעת - מה שביעת לעניים ולעשירים, אף הפקר לעניים ולעשירים.

כל עמרי השדה של קב קב, ואחד של ארבעת קבין ושכחו - בית שמאי אומרים אינו שכחה, ובית הלל אומרים שכחה.

ב העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש, לבקר ולפלים, ושכחו - בית שמאי אומרים אינו שכחה, ובית הלל אומרים שכחה.

לגפה - גדר אבנים סדורות זו על זו בלא טיט. ולפלים - כלי המחרשה.

בית שמאי אומרים אינו שכחה - פלוגתיהו דבית שמאי ובית הלל בעומר שהחזיק בו להוליכו לעיר, ונתנו בצד הגפה או בצד הגדיש, ושכחו שם, שבית שמאי אומרים אינו שכחה, שהרי זכה בו.

פאה
פרק ו'

אומרים שלשה לעניים, וארבעה לבעל הבית.
אלו כדברי בית הלל - וטעמיהו משום
דכתיב (ויקרא י"ט י) "לעני ולגר תעזוב אותם" -
חד לעני וחד לגר, הרי שנים. ובית שמאי אמרי
שלשה לעניים, וארבעה לבעל הבית, דכתיב
(דברים כ"ד כא) "לגר ליתום ולא למנה יהיה" -
הרי שלשה לעניים.

ח העומר שיש בו סאתים ושכחו, אינו
שכחה.

העומר שיש בו סאתים אינו שכחה -
דכתיב (דברים כ"ד כא) "לא תשוב לקחתו" -
עומר שאתה יכול להגביהו פולו כאחת, ולשאת
אותו על כתיפו, יצא זה של סאתים, שאי אתה
יכול להגביה פולו כאחת.

שני עמרים ובהם סאתים - רבן גמליאל
אמר לבעל הבית, וחקמים אומרים לעניים.

אמר רבן גמליאל: וכי מרוב העמרים יופי כח
של בעל הבית או הורע פוחו?

אמרו לו: יופי פוחו.

אמרו לו נפה פוחו - כדאמרינן "שפים שכחה,
שלש אינן שכחה".

אמר להם: ומה אם בזמן שהוא עומר אחד
ובו סאתים ושכחו, אינו שכחה, שני עמרים
ובהם סאתים, אינו דין שלא יהא שכחה!

אמרו לו: לא, אם אמרת בעומר אחד שהוא
כגדיש, תאמר בשני עמרים שהן ככריכות!

לא אם אמרת בעומר אחד שהוא כגדיש -
דין הוא שעומר אחד שיש בו סאתים לא יהיה
שכחה, מפני שהוא כגדיש, ואין שייך שכחה
כגדיש.

תאמר בשני עמרים - שהם כמו שאר עמרים
קטנים.

ככריכות - פאגודות קטנות.

י קמה שיש בה סאתים ושכחה, אינה
שכחה.

פאה
פרק ו'

ולאחריהם אינו שכחה - אם קשהפכו פניהם,
זה לצפון וזה לדרום, והתחילו לעמר, נשאר
עומר אחד ביניהם ושכחוהו, אינו שכחה, לפי
ששניהם סמכו זה על זה, ומתוך כך נשפח.

יחיד שהתחיל מראש השורה ושכח לפניו
ולאחריו - שלפניו אינו שכחה, ושלאחריו
שכחה, מפני שהוא בכל תשוב.

יחיד שהתחיל מראש השורה - השתא
מפרש להא דתנן לעיל "ראשי שורות העומר
שפגדו מוכיח", כגון שיש כאן עשר שורות של
עשר עשר עמרין, מסודרין בשורות מצפון
לדרום, והתחיל לעמר בראש שורה אחת, ושכח
עומר אחד לאחריו, הוי שכחה - כיון שעבר
ממנו ועימר עומר הסמוך לו, קרינן ביה "לא
תשוב לקחתו".

אבל אם שכח עומר אחד או שנים בסוף
השורה, דהיינו לפניו, והניחם וחזר והתחיל
לעמר מתחילת שורה שניה, לא הוי שכחה -
דלא קרינן ביה "לא תשוב", שאני אומר דעתו
לעשות שורה אחרת מאותם שהניח ממזרח
למערב. והיינו דתנן "העומר שכנגדו מוכיח" -
שהעמרים של שורות אחרות מוכיחים על אלו
שהניח שלא שכחו, שראויין להתחשב עמהן
בשורה אחרת.

זה הפלל: כל שהוא בכל תשוב, שכחה.
ושאינו בכל תשוב, אינו שכחה.

יא שני עמרים שכחה, ושלשה אינן שכחה.

שני ציבורי זיתים וחרובין שכחה, ושלשה
אינן שכחה.

שני הוצני פשתן שכחה, ושלשה אינן
שכחה.

הוצני פשתן - כמו שנעקר הפשתן מן השדה
נקרא הוצני, שעומד כמו הוצין.

שני גרגרים פרט, ושלשה אינן פרט.

שני גרגרים - ענבים.

שני שבלים לקט, ושלשה אינן לקט.

אלו כדברי בית הלל. ועל פולן בית שמאי

פאה פרק ו'

העומר שאינו שכות מציל לא על העומר ולא על הקמה השכוחים.

איזו היא קמה שהיא מצלת את העומר? כל שאינה שכחה, אפילו קלח אחד.

ט סאה תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה, וכן באילן והשום והבצלים, אינו מצטרפין לסאתים, אלא של עניים הם.

עקורה - תלושה, ושאנה עקורה - מחוברת לקרקע, אינו מצטרפין לסאתים, ונימא דלא הוה שכחה, אלא אם שכחן הוה שכחה. ודוקא בשכח שניהם, דאם שכח עקורה ולא שכח שאינה עקורה, היתה שאינה עקורה מצלת על העקורה שאצלה.

וכן באילן - סאה פירות תלושין אצל סאה מחוברין אין מצטרפין, והוה שכחה.

והשום והבצלים - סאה קמה של שום וסאה קמה של בצלים אין מצטרפין לסאתים קמה. אי נמי, סאה שום עקור וסאה שום שאינו עקור, וכן סאה בצלים עקורים וסאה בצלים שאינם עקורים, אין מצטרפין.

רבי יוסי אומר: אם באת רשות העני באמצע, אינו מצטרפין, ואם לאו, הרי אלו מצטרפין.

אם באת - כגון שיש לקט בין סאה לסאה, וכן בכרם יש פרט בין סאה לסאה. אבל בפירות האילן לא משפחת רשות עני באמצע, דאין לקט ופרט באילן. ואין הלכה כרבי יוסי.

י תבואה שניתנה לשחת או לאלומה, וכן באגודי השום, ואגודות השום והבצלים, אין להן שכחה.

שניתנה לשחת - לקצור בעודה לחה להאכיל לבהמה.

לאלומה - לקצור כדי לאסור בה עמרים אחרים, כמו (בראשית ל"ז) "מאלמים אלומים".

אגודי השום - שומין שלקטן כדי לאגוד בהן שומים אחרים.

ואגודות השום והבצלים - אם שכחן אינו

פאה פרק ו'

קמה שיש בה סאתים ושכחה אינו שכחה - דילפינן שכחת קמה משכחת עומר - מה עומר שיש בו סאתים אינו שכחה, אף קמה שיש בה סאתים אינה שכחה. ושכחת קמה ילפינן לה מקרא, דכתיב (דברים כ"ד יט) "ושכחת עומר בשדה" - לרבות שכחת קמה.

אין בה סאתים אבל היא ראויה לעשות סאתים, אפילו היא של טופח, רואין אותה כאילו היא עונה של שעורים.

טופח - מין קטנית דק מאד, וקורין לו בערבי גילבאין.

ובקמה של שעורים איירי, שנשתדפו ונעשו דקות כטופח, ואפלו הכי רואים אותם כאילו הן גסים כשאר שעורים. ואם כשנחשוב אותן גסים כשאר שעורים יהיה בהן סאתים, אף על פי שעכשיו שהם שדופות אין בהם סאתים, לא הוי שכחה.

ואין לפרש דשל טופח ממש יחשבו כאילו הם כשעורים הגסים, אלא בשעורים שנשתדפו ונעשו כטופח, דהכי אמרינן בירושלמי: "רואים את השדופות כאילו הן מלאות".

עונה של שעורים - עונה בוי"ו כמו ענבה כבי"ת, כלומר: גרגר שעורים.

יא הקמה מצלת את העומר ואת הקמה.

הקמה מצלת את העומר - קמה שלא שכחה, שהיתה בצד עומר ששכחו, מצלת על העומר דלא הוי שכחה, דכתיב (דברים כ"ד יט) "כי תקצור ושכחת עומר" - עומר שסביבותיו קציר הוי שכחה, ולא עומר שסביבותיו קמה.

ואת הקמה - אם שכח קמה, והיו ראשי שבלים שלה מחוברים לקמה אחרת שלא שכחה, זאת הקמה שלא שכחה מצלת על הקמה השכחה המחוברת אליה, ולא הויה שכחה.

העומר אינו מציל לא את העומר ולא את הקמה.

העומר אינו מציל - אם היה עומר שכות או קמה שכחה בצד עומר שאינו שכות, אין

פאה פרק ז'

כזית הנטופה בשעתו - על שם שהוא נוטף שמן, קראו לו נטופה. אף על פי שאינו נוטף בכל שנה, הואיל והעלו לו שם זה על שהוא נוטף בשעתו, אם שכחו אינו שכחה, דכתיב (דברים כ"ד יט) "ושכחת עומר בשדה" - עומר שאתה שוכחו לעולם, יצא זה שאתה זוכרו לאחר זמן.

במה דברים אמורים? בשמו ובמעשיו ובמקומו. בשמו - שהיה שפכוני או בישני, במעשיו - שהוא עושה הרבה, במקומו - שהוא עומד בצד הגת או בצד הפירצה.

שפכוני - שזיתו שופכים שמן הרבה.

בישני - שהוא מכייל כל שאר אילנות מרוב השמן שיוצא ממנו יותר מחבריו.

שהוא עושה הרבה - זיתים מרובים.

ושאר כל הזיתים, שנים שכחה, ושלשה אינן שכחה.

שנים שכחה - סתם מתניתין כבית הלל, דאמרי לעיל שנים לעניים.

רבי יוסי אומר: אין שכחה לזיתים.

רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים - לא אמר רבי יוסי אלא בזמן שבא אררינוס קיסר והחריב את כל הארץ, ולא היו זיתים מצויין. אבל בזמן שזיתים מצויין, מודה רבי יוסי דיש שכחה לזיתים. וכן מי שהיו כל זיתיו נטופה או שפכוני או בישני, יש להם שכחה.

זית שנמצא עומד בין שלש שורות של שני מלבנים ושכחו, אינו שכחה.

שלש שורות של שני מלבנים - שלש שורות של אילני זיתים, ובין שורה ראשונה לשניה ערוגה מרובעת, כדמות מלבנות התבואה שבין הזיתים דתנן לעיל בריש פרק ג', וכן בין שורה שניה לשלישית, ושכח אילן אמצעי שבשורה האמצעית.

אינו שכחה - שהאילנות שסביביו הסתירוהו, ודמי לחיפוחו בקש או עמדו עניים כנגדו, דתנן לעיל פרק ה' משנה ז' דאינו שכחה.

פאה פרק ז'

שכחה. דדרך שומין ובצלים שעושים מהן אגודות קטנות, וחוזרים ואגדים בחמש או שש מאלו הקטנות לאגודה אחת. ועל אותן הקטנות קאמר דלא הוו שכחה, משום דהוי כמעמר למקום שאינו גמר מלאכה, דאמרינן לעיל בסוף פרק גדיש דלא הוי שכחה.

וכל הטמונים בארץ, כגון הלוח והשום והבצלים - רבי יהודה אומר אין להם שכחה, וחקמים אמרים יש להם שכחה.

הלוח - רמב"ם אמר שהוא מין ממיני הבצלים.

רבי יהודה אומר אין להם שכחה - לכל הטמונים, דכתיב "שדך" - מה שדה בגלוי, אף כל בגלוי, פרט לטמון.

והחקמים אמרים יש להם שכחה - כתיב "שדך" דמשמע גלוי, וכתיב "קצירך" דמשמע נמי גלוי - הוי מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות, ומרבינן את הטמון. ופירוש טמון - דבר שהנאכל ממנו הוא טמון תחת הקרקע, כמו הצנון והבצל והשום והלפת, וכיוצא בהן. ואין הלכה כרבי יהודה.

הקוצר בלילה והמעמר והסומא, יש להם שכחה.

הקוצר בלילה והמעמר - בלילה.

והסומא - בין ביום בין בלילה.

ואם הנה מתכוין ליטול את הגס הגס, אין לו שכחה.

אם הנה מתכוין ליטול הגס הגס - פיון דמתכוין ליטול הגסין, אפילו דקין אין להם שכחה.

אם אמר "הרי אני קוצר על מנת מה שאני שוכח אני אטול", יש לו שכחה.

על מנת מה שאני שוכח אני נוטל יש לו שכחה - דמתנה על מה שכתוב בתורה, ותנאו בטל.

כל זית שיש לו שם בשדה, אפילו כזית הנטופה בשעתו, ושכחו, אינו שכחה.

פאה פרק ז'

המניח כלכלה בשעה שהוא בוצר - נותן סל
תחת הענבים שיפול הפרט לתוכו.

הרי זה גוזל את הענבים - דפרט בנשירתו זכו
בו עניים קודם שיגיע לארץ.

אל תסג גבול עולים - מפורש לעיל בפרק ה'
משנה ו'.

פאה פרק ז'

זית שיש בו סאתים ושכחו, אינו שכחה.

במה דברים אמורים? בזמן שלא התחיל בו.
אבל אם התחיל בו, אפילו כזית הנטופה
בשעתו ושכחו, יש לו שכחה.

במה דברים אמורים - אמתניתין דלעיל
קמהדר, דתנן: "כזית הנטופה בשעתו ושכחו
אינו שכחה" - במה דברים אמורים? בזמן
שלא התחיל בו. אבל התחיל בו ושכחו, הרי זו
שכחה, עד שיהיה בו סאתים.

כל זמן שיש לו תחתיו, יש לו בראשו.

כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו - אם
נזפר בעל הזיתים מן הזיתים ששכח באילן
בעוד שיש לו זיתים תחתיו, יכול לחזור
וללקטן, ולא חשיבא שכחה מה ששכח בראש
האילן, אלא לאחר שלא נשארו לו זיתים תחת
האילן.

רבי מאיר אומר: משתלף המחבא.

רבי מאיר אומר משתלף המחבא - כלומר:
משבדק המלקט בכל מחבאי הזיתים, אז הוי
הנשאר לעניים כשאין לבעל האילן זיתים
תחתיו. אבל כל זמן שלא בדק המלקט בכל
מחבאי הזיתים, אף על פי שאין זיתים תחתיו,
יכול לחזור וללקט. ואין הלכה כרבי מאיר.

3 איזהו פרט? הנושר בשעת הבצירה.

איזהו פרט - האמור בתורה (ויקרא י"ט י) "ופרט
כרמך לא תלקט".

היה בוצר, עקץ את האשכול, הוסבד בעלים,
נפל מיזדו לארץ ונפרט, הרי הוא של בעל
הבית.

עקץ - חתך.

הוסבד בעלים - נקשר ונאחז בעלים, ועל ידי
כך נפל ונפרט.

הרי הוא של בעל הבית - שלא נפרט דרך
בצירה.

המניח את הפלפלה תחת הגפן בשעה שהוא
בוצר, הרי זה גוזל את הענבים. על זה נאמר
(משלי כ"ב כח) "אל תסג גבול עולים".